

Piia Kleemola luottaa sekä perinteeseen että nykypäivään

VANHA MUSIIKKI, UUDET KUJEET

Haastattelu: Pekka Nissilä

Nykykansanmusiikkimme monipuolisessa ja tasokkaassa kentässä on jo joitakin vuosia erottunut viulisti Piia Kleemolan (s. 1975) panos vaikuttavalla tavalla. Etelä-Pohjanmaalta käsin toimivan muusikon levyttäviä yhtyeitä ovat oma Hyperborea, Jouko Kyhälän johtama Saalas sekä Hehku-mo, jossa laulusolistina toimii rock-ympyröistä tuttu Pauli Hanhiniemi. Meneillään oleva Sibelius-Akatemian taiteellisen tohtorintutkinto on vienyt Piian vankasti myös sooloesiintymisiin.

Mikä sinut sai ryhtymään kansanmusiikoksi? Oliko se päätös vai ajautuminen vai sekä että?

Oli se varmaan sekä että. Kyllä se, että olen ammattikansanmusiikko, juontaa juurensa siitä, että olen Haapavedeltä kotoisin. Aloitin seitsemänvuotiaana viulunsoiton – olin sitä ennen soittanut pari vuotta kansalaisopistossa pianoa – ja Timo Hannula oli ensimmäinen viulunsoiton opettajani. Hän on koulutukseltaan luokanopettaja, saanut 80-luvun alussa kansanmusiikki-innostuksen ja alkoi Haapavedellä toimia innostuksensa mukaan.

Minun ikäluokassani meitä oli kymmenkunta, jotka aloittivat viulunsoiton. Soitettiin niitä ”Iloisia viuluniekkoja”, ja sitten perustettiin Haapaveden Pikku-pelimannit. Kansanmusiikki tuli siihen mukaan, ja alusta asti olen siis soittanut sitä ja klassista rinnakkain.

Miten varhain ammatin näkeminen siinä tuli mukaan?

En minä musiikkia ajatellut ammattina kuin vasta lukioaikoina. Menin Kaustisen musiikkilukioon, ja eihän sieltäkään valmistuneista suurimmasta osasta ammattimuusikoita tule, mutta siihen aikaan alkoi minusta tuntua siltä, että ehkä. Itse asiassa pyrin lukion jälkeen OKL:ään myös – molemmat vanhempani ovat opettajia – kun ajattelin sitäkin

ihän ok-urana, mutta päädyin kuitenkin Sibikseen kansanmusiikkiosastolle.

Vaikka ammattilaisuus jotenkin olikin siinä vaiheessa selvää, niin eihän parikymppisenä, kun aloittaa ammatitopinnot, ole elämän realiteeteista mitään tajua. Eli jos olisi yhtään ajatellut taloudellista puolta, niin ei kai olisi tämmöistä ammattia valinnut (naurua)! Mutta tämä onkin kutsumusammatti. Ei siinä vaiheessa kun alkaa opiskella ajattele sitä, että mitä sitten tekee isona. En ainakaan muista, että minulla olisi ollut visiota siitä. Sitä vaan lähti opiskelemaan; oli aivan mahtavaa kun pääsi Sibikseen, ja kiinnostoi kauheasti kaikki – nuori ja innokas kun oli.

Olet tekemässä jatko-opintoja. Kasvoiko nälkä syödessä niin, että tohtoriksi asti pitää mennä?

Sitä en ollut ajatellut. Minulle kävi niin, että lähdin vuonna 2002 – vielä opiskeluaikana – Kyläpelimannit-projektiin Etelä-Pohjanmaalle töihin. Vuoden projektista tulikin pitempi, kun siihen saatiin lisärahoitusta. Se oli EU-hanke, se laajeni alueellisesti alkuperäisestä, ja loppujen lopuksi siinä meni sellainen kolme ja puoli vuotta. Mutta Seinäjoella toimiva professori Vesa Kurkela kehitteli Heikki Laitisen kanssa yliopistohankkeen ”Pohjanmaan tanssimusiikin historia”. Se oli tutkimusprojekti, johon tuli kolmelle henkilölle apurahat tehdä tohtorintutkinto siinä yhteydessä. Minulta kysyttiin kiinnostusta olla yhtenä kolmesta mukana, ja päätin lähteä. Ensimmäiset kaksi ja puoli vuotta tein sen rahoituksen turvin. Eli en minä välttämättä olisi ainakaan näin pian lähtenyt tekemään jatkotutkintoa, ellei minulle olisi tarjottu mahdollisuutta.

Tutkinto vie äärialueille

Onko sinulle nyt vähän vanhempana selvinnyt mihin se johtaa, kun sinusta tulee tohtori? Esimerkiksi sen pohjalta mitä minä sinua tunnen, olet henkeen ja vereen pelimanni etkä tutkija- ja hallintotyyppejä.

No, se onkin tämä taiteellinen tutkinto! Siinä tehdään musiikkia. Jo nyt – ennen kuin olen saanut sen valmiiksi siis – olen huomannut kehittyneeni muusikkona sellaisissa asioissa, joita

en freelancerina toimeentuloa haaliessani olisi varmaankaan tehnyt. Eli ainakin sen tutkinto saa aikaan, että olen parempi muusikko. En osaa sanoa onko kellään, joka tohtorintutkinnon on tehnyt, tapahtunut keikkarintamalla mitään ihmeellistä; en usko että keikkoja sen ansiosta yhtään paremmin tulee. Olen ajatellut sen myös niin, että on ollut mahdollisuus mennä vähän äärialueille; tehdä semmoisia juttuja, joita muuten ei tulisi tehtyä.

Anna-Kaisa Liedes kertoi aikanaan haastattelussa, että kun hän omassa vastaavassa tutkinnossaan tutki ääni-ilmaisua ja oli paljon äärialueilla, niin siitä tuli jo vähän haittaakin. Muodostui kuva, että hänen laulamisen on vain sitä ähkimistä ja kiljuntaa.

Se on totta, niin saattaa käydä. Tutkintoonhan kuuluu viisi erilaista konserttia, ja ne ovat kaikki samaa prosessia. Kyllä minäkin olen kaikenlaista siinä joutunut miettimään. Olen tehnyt kaikki myös tuolla Etelä-Pohjanmaalla ikään kuin harjoitusvetoina, ja kolmas konserttini oli semmoinen, että vedin sen soolona, improsin tosi paljon, ja siinä oli puolen tunnin mittainen biisi ja viidentoista minuutin mittainen biisi. Eli aika erilaista matskua kuin ihmiset odottavat, jos he tulevat Seinäjoella kuuntelemaan kansanmusiikkikonserttia. Siinä kun mietti, että mitenkähän ihmiset tähän suhtautuvat, piti vain muistaa, että eihän se yksi konsertti ollut mikään lopullinen steimentti, että ”tällainen minä nyt olen muusikkona”, vaan se on vain yksi juttu mitä minä teen.

Miten näet tohtorintutkintojen yleensä vaikuttavan alan arvostukseen? Kansanmusiikissa on jo useampikin tohtori, on professuuri, ja on taiteilijaprofessoritakin jo toinen vuorossa.

Kansanmusiikkiala on siitä mielenkiintoinen, että kun harrastajakenttä on kauhean vahva, niin akateemisen koulutuksen vaikutus siihen on ollut vähän kaksijakoinen. Esimerkiksi Kyläpelimannit-projektissa sai huomata, että on asennetta ”mitäs sieltä kehäkolmosen sisältä akateemiset tyttöset tulee tänne meitä neuvomahan kuinka täällä soitetahan”. Mutta

”Ainakin sen tutkinto saa aikaan, että olen parempi muusikko.”

”Itse koen, että toinen jalka on tosi vahvasti perinteessä, josta koko ajan ammentaa ja ottaa sen, mitä haluaa.”

”Eteläpohjalaisesta viulupolskasta on tullut koko taiteellisen tohtoritutkintoni juttu, se on kiteytynyt siihen pelkkään polskaan.”

aikansa työtä tehtyämme ihmiset tajusivat, että ollaan samalla asialla, vaikka ehkä lähestytään sitä eri kulumista. Yhteinen sävel on paikallisten harrastajien kanssa löytynyt.

Mutta kyllä tuon minunkin tutkintotyöni myötä konserteineen siellä Etelä-Pohjanmaalla – asun siis Nurmossa ja työtilani on Seinäjoella – on kansanmusiikki näkynyt esimerkiksi mediassa paljon enemmän kuin se ehkä muuten näkyisi. Harrastajakenttää ajatellen se on joidenkin mielestä hyvä juttu, joidenkin mielestä huono. Jotkut ajattelevat, että nämä akateemiset muusikot tulevat ja vievät kaiken huomion, ja paikkakunnan pekka-peruspelimannit jäävät sivuun.

**Niin kauan kun minä olen tästä genres-
tä ollut kiinnostunut, tästä on keskus-
teltu aina. Se on usein kulminoitunut
Kaustisen festivaaleille.**

Kyllä, se on jännää. Tänä vuonna törmäsin siihen siellä niin päin, että puhuttiin tyyliin ”nyt täytyy saada nämä akateemiset kansanmuusikot näkymään tänne, kun heillä on ollut tällaista Kaustis-boikottia”, enkä minä ainakaan ole sellaisesta tiennyt. Kyllä sinne on joka vuosi kaikenlaista ideaa ja projektia tarjottu, ja kyse on enemmänkin ollut siitä, ettei sinne ole mitenkään helposti saanut keikkoja.

Tänään

Jos ajatellaan silkkaa suorittamista, niin sinunkin edustamiesi tahojen – Hyperborea, Hehkumo, Saalas – kaltaisissa ympyröissä materiaali alkaa olla sellaista, että ihan harrastajasolla sellaisesta ei enää selviä. Kun koulutettu sukupolvi etsii haasteita ja kehittää musiikkiaan eteenpäin, niin onko siinä vaara että se alkaa ikään kuin eriytyä? Eli on kansanmusiikki folklorena, ja on moderni kansanmusiikki.

Se mitä minä teen on kyllä modernia kansanmusiikkia. Tutkintokonsertit ovat olleet ihan tietoisesti taidemusiikkia; tajusin sen Rinta-Nikkola-konsertin kohdalla, ja niin olen jossain seminaarissakin sanonut. Hyperborea on ihan tanssimusiikkia, vaikka valitettavan harvoin saadaan tanssivalle yleisölle soittaa. Hehkumon kanssa soitetaan sekä konserttisaleissa että kaljabaareissa. Ei minulla ole tarvetta tehdä vain jotain näistä. Musiikkiahan tässä vain tehdään.

Mutta itse koen, että toinen jalka on tosi vahvasti perinteessä, josta koko ajan ammentaa ja ottaa sen, mitä haluaa. Ja siihen omaan musiikkiin suodattuu jotain kaikesta siitä, mitä kuuntelee. Kautta aikain pelimannit ovat tehneet sillä tavalla. Olen omaa tutkintotyötäni varten kuunnellut pal-

jon arkistoäänitteitä 50- ja 60-luvuilta, ja siellähän on suurin osa nimenomaan harrastajasoittajien – maanviljelijöiden ja niin edelleen – jossain määrin melko karulta kuulostavia nauhoituksia. Mutta en usko etteikö lahjakkaimmista heistä olisi tullut toisissa olosuhteissa miten ”hyviä” soittajia tahansa. Kun toisaalta tiedetään olleen useita tosi taitavia pelimanneja, jotka olivat oikein kuuluisia taidoiltaan. Jotakuta kiellettiin osallistumasta kansansoitokilpailuihinkin joskus 1940-luvulla, kun hän osasi nuotit! Varhainen viite ”akateemisuuteen” sekun...

**Miten näet oman ja kolle-
goittesi roolin konservaattorina,
perinteen säilyttäjänä? Esimerkiksi
naapurinne Helsingin Pitäjänmäellä
eli jazz: ääriharva sieltä tullut alkaa
soittaa vanhalla tyyllillä, tai edes
ikään kuin mestaroi sen, ja jatkaa
sitten uudempien keksintöjen pa-
rissa. Näetkö teidän puolella olevan
enemmän velvollisuus soittaa perin-
nettä, vai onko vain rakkaus siihen
suurempi?**

Mielenkiintoinen kysymys, enpä ole tuota niin ajatellutkaan... On aivan totta, että vähän hassusti tässä puuhastelee musiikilajin parissa, joka on valtamedioissa lähes täysin näkymätön. Mutta niin kauan kuin KaMun perusopintoihin kuuluu se, että opetellaan tiettyjen soittajien ja eri paikkakuntien tyyliä, niin perinne säilyy vahvana. Ei voi valmistua viulistina kansanmusiikki-osastolta, ellei ole soittanut suomalaisia viuluperinnetyyliä, se on pakollinen suoritus. Kyllähän sekun tyyli, jolla minä soitan, on monen asian summa.

Ei Suomessa taida olla muita kuin kaustislaiset viulistit, joilla on selkeä oma perinne vahvana olemassa, sellainen josta ne lähtevät. Minulla ei ole sellaista; ei ole haapavetistä eikä pohjoispohjalaista viuluperinnettä ainakaan yhtä vahvana. Enemmän olen kokenut olevani kotona eteläpohjalaisen polskan kanssa, jota olenkin tutkinut viime vuodet ja soittanut paljon. Olen siitä tosi innoissani, ja eteläpohjalaisesta viulupolskasta on tullut koko taiteellisen tohtoritutkintoni juttu, se on kiteytynyt siihen pelkkään polskaan. Alun perin oli ideana, että olisin tehnyt kaikkea muutakin, mutta polskamateriaalia on niin paljon ja se on niin kiehtovaa, että jumiuduun

MARKKU MATTILA

siihen. Kyllä minä tekemiseni kaikkein eniten pohjaan perinnemateriaaliin. Teen jonkin verran biisejä, mutta lähinnä vain omaan käyttöön – tulkitseen ne itse.

On mitä soittaa

Mennäänpä siitä säveltämiseen. Voin kuvitella, että se joka Sibiksen KaMun myllyn läpi tulee, kyllä tarvittaessa tekee biisin. Eri asia tietenkin on kuka kokee sen tärkeämmäksi välineekseen, kuka ei. Maria Kalaniemi totesi pari vuotta sitten Muusikko-lehden haastattelussa, että enemminkin voitaisiin soittaa muiden tekemiä biisejä, vaikka omin sovituksin. Onko niin, että et säveltäjänä ole kokenut niin voimakasta tarvetta tekemiseen kuin esittäjänä?

Kyllä se niin on mennyt, että jos jossain produktiossa on tarvinnut, niin silloin olen tehnyt. Mielestäni on olemassa niin paljon hyviä trad-biisejä, että minulla ei ole tarvetta tehdä ei-aivan-niin-hyviä omia biisejä. Voin soittaa mielettömän hienoja trad-melodioita, sovittaa niitä ja tehdä niiden avulla sen mitä haluan musiikillani yleisölle ilmaista. Jatkotutkintokonserteissani olen soittanut trad-biisejä sekä aivan tradisti että tosi paljon sovittaen, raskaalla kädellä.

Mitä "raskaalla kädellä" tässä tapauksessa tarkoittaa?

Esimerkiksi yhteen virsimelodiaan olin tehnyt riffin, jonka pohjalta aloimme soittaa. Ja oli myös ajatuksia soundimaailmoista, käytin huiluaääniä ja selalaista. Pikkasen puutuin melodiarytmiin ja rakenteeseen, mutta harmoniaan en niinkään. "Rinta-Nikkolan nuottikirja"-konserttia varten tein aika vähän soinnutukseen liittyvää. Petri Prauda oli mukana kielisoittajana, ja minä vain toin jonkin melodian – en lapulla

– ja alettiin soittaa. Kimppaduunia. Ylipäätään minun ympyröissäni ei kovin paljon käytetä lappuja.

Sen olen pannut merkille. Miten paljon teikäläisillä on yhteistä materiaalia? Jos neljä kansanmuusikkoa kokoontuu yhteen, paljonko löytyy saman tien soitettavaa, soittamista riippumatta?

No kyllä sitä löytyy useampi setti. Juuri huomasin Kaustisella, kun oltiin siellä vain yksi ilta ja siinä sitten piti suorittaa niin kuin kolmen illan juhliminen ja jamittaminen yhdessä illassa, että kauhean vähän tulee soitettua jameissa. Helsingissä on sentään kerran kuussa Perinnearkku-jamit, mutta se osuu harvoin kohdalle, en ole silloin täällä. Tuli mieleen, että pitäisi ihan hankkiutua paikalle, kun huomasin Kaustisella, että tuli aika paljon sellaista uutta matskua esiin, jota en ole soittanut.

Klubitoiminnan puutteestahan on aina valitettu. Nyt on asia hieman paremmalla tolalla Heikki Laitisen johtaman projektin ansiosta.

Joo, kiertuetoiminnan aikaansaanti on ihan loistavaa. Minun kohdallani Hehkumo on ollut tosi hienoa juuri sen takia, että olemme huhtikuusta lähtien soittaneet paljon keikkoja. Sillä, että bändi soittaa useita kertoja peräkkäin, on uskomaton vaikutus settiin, monella tavalla. Pahimmassa tapauksessa kansanmusabändillä on joku keikka puolen vuoden välein, ja se on sitten sellaista lämmittelyä.

Mutta vaikka Hehkumo on populaareinta mitä olen tähän mennessä tehnyt, niin ei sekään Suomen mittakaavassa ole "riittävän" populaaria. Muutamalla biisillä olemme saaneet radiosoittoa, mutta valtavirtaan breikkaamiseen tarvittaisiin radiosoittoa kaupallisen radion puolella. Ja vaikka sinkkubiisimme tv-sarjan "Maajussille morsian" tunnarina soi muutenkin niin paljon, että sen huomasi selvästi Gramex-tuloissa, Hehkumon musa on kuitenkin marginaalia. Niin kuin Pirkko Kotirinta kirjoitti Hesarissa meidän Kaustis-keikan arvionsa loppuksi, että "loistavaa musiikkia, joka voisi kiinnostaa suuriakin massoja – jos sitä jostain kuulisi".

Mikään yhteistäsi ei yksin takaa elantoa, ja monenlaiset ympyrät vaativat jaksottamista ja kalenterisääntöä. Mitä hyvää ja huonoa näet monitahoisessa työskentelyssä?

Jos rehellisiä ollaan, niin viimeisen vuoden aikana on kyllä ollut aika raskasta. On jo miettinyt, että onko tässä

Hehkumo

JUHA RAJALA

mitään järkeä. Tekee paljon kaikkea, ja silti tuntuu vielä, että jotain jää tekemättä. Tutkinnostakin olisi varmaan saanut tavallaan enemmän irti, jos olisi jättänyt kaiken muun, mutta tietenkin olen kehittänyt oppimiani juttuja eri bändien kanssa, ja ne taas ruokkivat toisin päin. Hullulta tuntuu ajatus, että olisi ollut kolme vuotta sulkeutuneena treenikämppään koakoamassa viittä konserttia. Vaikea olisi mukavista jutuista luopuakaan.

Viulun soitto

Mennään viulunsoittoon. Näin maalilikon silmään näyttää, että oikea käsi teillä on "klasareihin" verrattuna melko erilainen. Onko näin?

No, tanssivengihän – mikä minun soitossani on kaiken perusta – tehdään jousikädellä. Välillä tuntuu siltä, että mitä enemmän opettaa, sitä suurempi mysteeri on saada välitetyä, mitä jousikädellä tekee. Kaikki nyanssit, svengi ja artikulaatio – kyllä jousikädellä tapahtuu tosi paljon.

Eikö olekin niin, että vanhoissa kansanmusiikkinuoteissa ei ole mitään merkintöjä fraseerauksen, artikulaation tai oikeastaan minkään muunkaan suhteen? Siellä on vain ne nuotit ja otsikko.

Joo, eikä sellaisesta perusnuotinnuksesta irtoa mitään tyyliseikkoja. Onhan se tietynlaista salapoliiisyyttä, kun jotkut kappaleet ovat 1700-luvulta ja kauempaakin. Että mitenkähän ne ovat näitä soitaneet ja mitenkähän me nyt näitä soittaisimme sen pohjalta?

Miten laaja alue kansanmusiikissa ovat viulun jousitukset ja artikulaatio?

Se on aika paljon kiinni jokaisesta soittajasta – mitä kaikkea ja miten kukin haluaa käyttää. Tuo mainittu kaustislainen viulutyylikin liittyy ennen kaikkea jousituksiin. Siinä on vahva "punti", eli iskualan jälkimmäinen puoli on korostettu, ja esimerkiksi synkooppijousi, eli kuudestoistaosissa soitetään eka erikseen ja sen jälkeen kaaritetaan joka toinen (ta-tii-a-tii-a jne.). Mutta esimerkiksi kaksoisotteet ovat enemmän soittajasta kiinni. Löytyy arkistoäänitteitä, joilla joku soittaa lähes koko ajan vapaiden kielten kaksoisotteilla, mutta löytyy myös soittajia, jotka eivät tee sitä koskaan.

Mitenkäs vibrato?

Siinä vaiheessa, kun aloin kansanmusiikkia soittaa, tuli opettajaltakin ohjetta, että kansanmusiikissa ei käytetä vibratoa, ja se oli jotenkin sellainen yleinen näkemys. Mutta ei

"Kansanmusiikin perinne on tunnettava, mutta tutkinto-konserttini ovat olleet tietoisesti taidemusiikkia", määrittelee Piia Kleemola.

"Kaikki nyanssit, svengi ja artikulaatio – kyllä jousikädellä tapahtuu tosi paljon."

sekään niin yksiselitteistä ole. Kyllä sitä perinteisemmiltäkin soittajilta kuuluu tietyissä kappaleissa efektinä.

Omassa soitossani käytän kyllä häpeilemättä tekniikoita klassiselta puolelta, eli käytän vibratoa jos haluan. Tykkään käyttää huiluääniä ja paljon spiccatojouta. Ja vaikka jousiperkussiota, joka on tuttu uudemmasta bluegrass-perinteestä, ja niin edelleen. Opiskelin jonkin aikaa Ruotsissa vaihto-oppilaana, ja siellä trenasin paljon mikrointervalleja ja niiden vaikutusta intonaatioon. Se on mielenkiintoista, ja on sitä meidänkin perinteessä jossain määrin käytetty.

Miten kahden viulun työnjako menee ja asettuu, niin kuin esimerkiksi Hyperboreassa?

Me on soitettu yhdessä, Paula Susitai- val ja minä, niin kauan että meillä se on asettunut hyvin luontevasti. Lead vaihtuu välillä, toisella on stemmaa tai komppausta. Ei me pyritä soittamaan mitenkään erityisesti samalla tavalla. Soitan myös altoa, ja se on useimmiten kakkosen roolissa.

Kun joskus setti menee niin, että soitin vaihtuu per biisi, niin se on vähän raskasta – onhan se eri soitin. Mutta joskus on kiva soittaa soitinta, jossa on vähän enemmän botnea. Ja vapaita kieliä ajattelee vain siten, että siellä on se yksi kvinttiä matalam- malla niin kuin ekstrana, ja ylhäältä vastaavasti yksi puuttuu. On minun oma soittimeni pikkasen liian iso minulle, mutta sanonkin, että olen harrastelija-altisti.

Miten olet ratkaissut vahvistuksen?

Jos vain on mahdollista, soitan mie- luiten akustisesti. Minulla on konk- kamikki viulussa kyllä, joka menee suoraan linjaan. Se on ihan ok, niin kuin Hehkumossa mennään, kun on rumpusetti ja iso bändi. Tallamikkien saundeista minulla ei ole kovin hyviä kokemuksia; saman tien voisi sitten soittaa sähköviululla.

Menevätkö levytykset sataprosenttise- na vai päällesoittona?

Sekä että, ei minulla ole mitään sel- laista filosofiaa, ettei voisi tarvittaessa korjailla. Hyperborean levyt on tehty soittamalla kimpassa, ja se liittyy siihen materiaaliin. Mutta on siellä jotain korjattu, tai otettu eri otoista paloja. Hehkumon levyissä taas on pohjat tehty ensin, ja viulut sitten yksin kopissa.

Live-levyissä saattaa tulla siihen soittotilanteeseen liikaa jännitystä, varsinkin jos keikka on yksittäinen veto. Jos saisi kiertueen aikaan, sellaisesta voisi hyvinkin tehdä live-levyn, kun voisi vähän valita. Itse asiassa mietin tuon Rinta-Nikkola-konsertin kohdalla live-levyä, mutta päädyin kuitenkin studiotallenteeseen – mitä ei vielä ole ehditty tehdä.

Huominen

Miltä tulevaisuus näyttää? Mihin ovat kansanmusiikin näkymät tässä korpo- raatioiden hallitsemassa maailmassa menossa?

Aina tällaisia kysytään lopuksi (naurua)! Kyllä minä iloisesti ainakin omaan henkilökohtaiseen tulevaisuuteeni suhtaudun, on tiedossa mielenkiintoisia ja hauskoja duuneja. Ja Etno-Espa alkaa täällä Helsingissä tänään, elokuun ensimmäisenä. Minulla on muutama op- pilas Sibiksellä, ja tykkään kyllä paljon opettamisesta. Apuraha on mahdollista- nut sen, että ihan kaikkea ei ole tarvin- nut tehdä, mutta ei minulla montakaan "huonoa" keikkaa ole ylipäätään ollut.

Olen tosi aktiivisesti mukana Seinä- joella kaikenlaisessa, muun muassa muistuttamassa maakunnan musiikin- opetusta, että kansanmusiikkia olisi kiva olla täällä. Ollaan tavallaan sellaisina kansanmusiikin äänitorvina Virkkalan Mikan kanssa.

Mukanaolo ja vaikuttaminen on tär- keää ja mukavaakin, mutta se on myös kuluttavaa. Olen juurtunut paikkakun- nalle, ja kun ajattelee tulevaisuutensa siellä olevan, niin pitää kyllä muutakin tehdä kuin vain soittaa yksin sitä viulua treenikämpällä. On luotava maaperää sille, että sielläkin voi olla kansanmu- siikin ammattilaisena. ■